

ingediend op **1536** (2022-2023) – Nr. 1
10 januari 2023 (2022-2023)

Voorstel van resolutie

van Kristof Slagmulder, Roosmarijn Beckers, Jan Laeremans,
Filip Brusselmans en Chris Janssens

over het vrijwaren van de vrije meningsuiting,
en het vrije onderricht en onderzoek
in het hoger onderwijs tegen de wokecensuur

TOELICHTING

1. Het fenomeen woke en cancelcultuur

De wokecultuur in Europa is aan een opmars bezig. Woke is de nieuwe variant – en de extremere vorm – van politieke correctheid, die is overgewaaid uit Amerikaanse universiteitscampussen. Het begrip woke verwijst naar een vermeend bewustzijn van kwesties die betrekking hebben op sociale rechtvaardigheid en etnische/raciale rechtvaardigheid, waarbij studenten de aandacht willen vestigen op racisme, feminisme, diversiteit, kolonialisme, klimaatverandering enzovoort. In de praktijk wordt woke vooral gestuurd door extreemlinks militantisme, waarbij ook dreigementen en geweld niet geschuwd worden.

Het woke-extremisme wil burgers heropvoeden om de vormen van ongelijkheid en racisme die in hun ogen overal aanwezig zouden zijn, zichtbaar te maken. Het gaat daarbij ook om situaties waarmee voorheen niemand een probleem had. Die censuur zien we nu vooral in de culturele sector. Zo werden verschillende zowel hedendaagse als historische cultuuruitingen zoals kunstwerken, (teken)films, romans, stripverhalen enzovoort al gecensureerd of aangepast aan de politieke correctheid, zoals die is opgevat door de woke-ideologie. Enkele voorbeelden zijn het censureren van de verhalen over het kinderboekenpersonage Pippi Langkous, het strippersonage Fanny Kiekeboe, dat te stereotiep zou worden afgebeeld, het niet meer heruitzenden of via streaming aanbieden van afleveringen van FC De Kampioenen omdat die achterhaald zouden zijn, Harry Potterauteur J.K. Rowling die persona non grata is geworden in de woke auteurswereld omdat ze zogenaamd transfoob zou zijn, films als 'Grease' of 'Gone with the Wind', die als racistisch worden beschouwd enzovoort.

Die oikofobe cultuurstrijd manifesteert zich ook op commercieel vlak. Veel bedrijven meten zich een woke imago aan en bannen daarom bepaalde traditionele of historische cultuurvormen en gebruiken. Zo namen Facebook, bol.com, Coolblue en Amazon de beslissing om bijvoorbeeld de traditionele Zwarte Piet te verbannen van hun platforms. Ook een bedrijf als Disney is al gretig met de schaar gegaan in haar 'verouderde' aanbod. Maar ook bedrijven die zogezegd niet woke zouden zijn, worden getroffen door dit soort van wokeactivisme. Een kenmerkend recent voorbeeld daarvan was het autocarbedrijf De Zigeuner, waarvan de 'stereotyperende' naam volgens woke critici aanstoot zou kunnen geven aan die bevolkingsgroep. Dit fenomeen staat dan ook bekend als cancelcultuur of deplatforming.

De woke-ideologie is ook nauw verbonden met het cultuurmarxisme. Anders dan klassieke marxisten willen cultuurmarxisten de bestaande orde niet langs economische maar langs culturele weg openbreken of herschikken, via hun invloed in culturele instellingen en het culturele debat. Cultuurmarxisme valt in essentie terug te brengen op de ideeën van de Italiaanse filosoof en communist Antonio Gramsci (1891-1937). Gramsci stelde dat Karl Marx zich in zijn analyse van de klassenstrijd ten onrechte had blindgestaard op economische wetmatigheden. Zolang de dominante klasse ook de culturele normen en ideeën vormgaf, kon volgens Gramsci een revolutie nooit slagen.¹ Hij bepleitte daarom dat niet alleen de economische, maar ook de culturele hegemonie van de leidende klasse moest worden bestreden als onderdeel van de strijd tegen het kapitalisme.²

¹ Antonio Gramsci, 'Alle mensen zijn intellectuelen. Notities uit de gevangenis', vertaald en toegelicht door Arthur Weststeijn, Uitgeverij Vantilt, 2019.

Hubert Smeets, 'Waarom grachtengordel-hatende politici eigenlijk cultuurmarxisten zijn', NRC, 29 mei 2019 (<https://www.nrc.nl/nieuws/2019/05/29/politieke-strijd-in-de-bovenkamer-a3962029>).

² Maarten Boudry, 'Het spook van de cultuurmarxisten bestaat', NRC, 11 januari 2019 (<https://www.nrc.nl/nieuws/2019/01/11/het-spook-van-de-cultuurmarxisten-bestaat-a3489853>).

Cultuurmarxisten hebben in de loop van de recentste halve eeuw telkens geprobeerd om hun ideeën over politieke correctheid, identiteitspolitiek en progressief gedachtegoed aan de massa op te dringen om zo de orde, traditionele waarden en moderne vrijheden die gestoeld zijn op de Europese beschaving(en) en de christelijk-humanistische wortels ervan te breken. Hun aanwezigheid in belangrijke instituties zoals de cultuursector, de mediasector, het onderwijs en dan vooral de universiteiten hebben ervoor gezorgd dat hun gedachtegoed breed kon worden verspreid onder de toekomstige intelligentsia. Cultuurmarxisten hebben dus de preoccupatie met de materiële (sociaal-economische) omstandigheden verlaten en zich gericht op de cultuur. De arbeider, het 'oude' proletariaat 'als troetelkind van linkse intellectuelen', heeft plaatsgemaakt voor nieuwe verworpenen der aarde, de zogenaamde minderheidsgroepen als 'nieuw' proletariaat, die op structurele en institutionele basis 'gemarginaliseerd' en/of 'gediscrimineerd' zouden worden, hetzij op basis van afkomst of ras, hetzij op basis van geaardheid, hetzij op basis van gender, hetzij op basis van bepaalde lichamelijke kenmerken enzovoort.³ Niet de arbeiders, maar de minderheden hebben nu hun aandacht en moeten geëmancipeerd worden ten aanzien van personen die hen onderdrukken of zelfs algemeen de onderdrukkende maatschappij die institutioneel racistisch, xenofob, vrouwonvriendelijk, antiholebi, antitransgender, fatshamend enzovoort zou zijn. Hun marxisme is dus niet langer economisch, maar cultureel van aard. Niet de bourgeoisie en de industriëlen, maar de blanke, cisgender, xenofobe, homofobe enzovoort cultuur moet het nu ontgelden. In plaats van de term 'kapitaal'⁴ kwam de term 'privilege' om de voorrechten van de huidige maatschappij mee te bestemmen. In die zin zien politicologen en cultuurfilosofen het huidige wokeactivisme als een logische uitloper van een meer openlijke, activistische of radicalere vorm van het cultuurmarxistische denken. Andere cultuurfilosofen stellen dan weer dat cultuurmarxisme en de woke-ideologie veeleer synoniemen van elkaar zijn.⁵

2. De verspreiding van wokecultuur en dito censuur binnen de academische wereld

a) Algemeen

De woke-ideologie heeft ondertussen al stevig voet aan de grond gekregen in buitenlandse hogeronderwijsinstellingen, vooral in Angelsaksische landen, en leidt daar tot verscheidene excessen die het academische veld onwaardig zijn, zoals het opleggen van censuur, het verhinderen van debatten en het ontslaan van academici van wie de mening niet overeenkomt met of enigszins afwijkt van wat politiek correct is volgens die ideologie. In de Verenigde Staten werden al talloze professoren en mediafiguren tot ontslag gedwongen. Discussies over politiek activisme en het boycotten van gastsprekers op universiteiten spelen er al langer. Al in 1991 publiceerde Dinesh D'Souza zijn boek 'Illiberal Education. The Politics of Race and Sex on Campus'. In de Verenigde Staten werden studenten steeds meer opgeleid in bekrompenheid en intolerantie, als gevolg van een doorgeslagen antidiscriminatiedenken. De bescherming van minderheden werd zo ver doorgetrokken dat ze leidde tot grote beperkingen van uitingsvrijheid op de campus. Zo ontstond de idee dat standaarden arbitrair waren, regels oneerlijk en het ideaal van een goed opgeleide persoon een 'verzinsel van een blanke bourgeois mannenideologie' was,

³ Paul Cliteur, 'Cultuurmarxisme', Uitgeverij Aspekt, 2018.

⁴ De term 'kapitaal' werd in (cultuur)marxistische kringen hier ook niet alleen gebruikt om financieel kapitaal aan te duiden, maar ook andere vormen van assets, vaardigheden, gewoontes en attitudes die het patronaat of de machtigen bezitten en waarmee ze hun bevoorrechte positie ten opzichte van de 'onderdrukten' bestendigen. Zie daarover ook de inzichten van Paul Bourdieu (1930-2002) en zijn indeling van kapitaal in economisch kapitaal (geld en onroerend goed), cultureel kapitaal (kennis, vaardigheden, opleiding) en sociaal kapitaal (relaties, netwerken). Later voegde hij daar ook nog de noties symbolisch kapitaal (sociale erkenning) en linguïstisch kapitaal (beheersing van de taal van de dominante cultuur) aan toe.

⁵ Ewout Klei, "Je móét het voor 100 procent eens zijn met woke, anders deug je niet", Interview met Floris van den Berg, De Kanttekening, 17 mei 2022 (<https://dekanttekening.nl/interview/je-moet-het-voor-100-procent-eens-zijn-met-woke-anders-deug-je-niet>).

zo verhaalt D'Souza.⁶ Ondertussen zijn die ideologie en de excessen ervan ook overgewaaid naar Europa.

De woke-ideologie vindt dan ook aan de Europese hogeronderwijsinstellingen vrij vruchtbare grond om ingekapseld te raken en te ontkiemen. Op geaggregeerd niveau bekeken is het merendeel van het academisch personeel aan de hogeronderwijsinstellingen ideologisch gezien vooral links ingesteld, gaande van links-liberaal, over sociaaldemocratisch tot radicaal- of extreemlinks, wat blijkt uit diverse enquêtes en onderzoeken uit binnen- en buitenland. Zo verscheen in 2019 een artikel van Andreas De Block, hoogleraar Filosofie van de Katholieke Universiteit Leuven (KU Leuven), waaruit bleek dat zowat driekwart van zijn collega's in de menswetenschappen (filosofie, sociologie, politieke en sociale wetenschappen, psychologie enzovoort) links is.⁷ Op zich is links zijn geen probleem voor een academicus: een politieke mening behoort net zoals andere meningen tot de vrijheid van gedachte en de vrijheid van meningsuiting. Maar het wordt wel een probleem als de politieke eenzijdigheid onder academici voor blinde vlekken zorgt, waardoor bepaalde topics of invalshoeken niet of veel te weinig worden belicht. Hoe verscheidener een onderzoeksteam is samengesteld op het vlak van wetenschappelijke en ideologische opinies, hoe rijker de discussie. Het levert ten eerste een bredere onderzoeksthematiek op: wat mensen belangrijk vinden, en dus onderzoekswaardig, wordt immers deels gestuurd door hun visie op het leven en dus hun ideologie. Daarnaast spelen er bij een eenzijdig (links) ingesteld onderzoeksteam ook meer risico's op 'confirmation bias': mensen zijn nu eenmaal beter in het vinden van argumenten die hun visie ondersteunen dan in het vinden van argumenten die hun visie ondergraven. De vraag is dan of dat er niet toe leidt dat onderzoek dat niet in het eigen politieke straatje past, (onterecht) onder de mat wordt geveegd.

Verder wordt een eenzijdig links samengesteld academisch korps een probleem als de objectiviteit in het gedrang komt door een te eenzijdige blik of als collega's geboycot worden omdat de conclusies van een wetenschappelijk onderzoek niet overeenstemmen met hun politieke visie, terwijl afwijkende meningen net nodig zijn. De oververtegenwoordiging van de linkerkant van het politieke spectrum heeft als gevolg dat dus een aanzienlijk deel van het academisch personeel gemakkelijker ontvankelijk is voor die woke-ideologie en voor vormen van censuur in naam van die ideologie, of zelfs aanhanger en bedrijver zou zijn van die ideologie en de excessen ervan.

Iedereen heeft recht op een politieke, maatschappelijke, ideologische enzovoort mening. Wat hoogleraren of onderzoekers denken op politiek vlak of aanduiden in het stemhokje, doet er in se weinig toe als ze ervoor zorgen dat hun politieke gezindheid, en hun onderricht en onderzoek elkaar niet beïnvloeden. Deze kwestie is dus niet zozeer een kwestie van linkse professoren, doctorandi en assistenten versus rechtse professoren, doctorandi en assistenten. Deze kwestie gaat eigenlijk over de tegenstelling tussen academici die met een open blik kritische (onderzoeks)vragen stellen versus wokeactivistische onderzoekers die het onderwijs en onderzoek willen sturen in de richting van onderzoeksvragen die passen in hun beeld van inclusie, diversiteit, multicultuur, gender enzovoort, op basis van een beeld waarbij veel normen of gebruiken worden afgedaan als racistisch of seksistisch en dus achterhaald zijn en gecancelled moeten worden. Het gaat erom dat aan de hogeronderwijsinstellingen onderwijs en onderzoek sine ira et studio (zonder afkeer/haat of voorliefde, dus onpartijdig) moeten worden verricht, wat nu door de woke- en cancelcultuur in het gedrang komt.

⁶ Dinesh D'Souza, 'Illiberal Education: The Politics of Race and Sex on Campus', Free Press, 1991.

⁷ Uwe Peters, Nathan Honeycutt, Andreas De Block en Lee Jussim, 'Ideological diversity, hostility, and discrimination in philosophy'. *Philosophical Psychology*, 2020, Vol. 33, iss. 4, p. 511-548.
Hilde Van den Eynde, 'Links discrimineert rechts aan de universiteit', *De Standaard*, 23 september 2019 (https://www.standaard.be/cnt/dmf20190922_04621341).

b) Voorbeelden uit Vlaanderen

De woke-ideologie en de eraan verbonden vergrijpen krijgen ook in Vlaanderen alsmear meer weerklank en navolging, getuige enkele spraakmakende gevallen van (oproepen tot) censuur en (pogingen tot) het verhinderen van debatten. Zo zijn er legio voorbeelden van (pogingen tot) het verhinderen en boycotten van politieke debatten aan universiteiten en hogescholen. Recent werd bijvoorbeeld door linkse activisten gepoogd om een lezing aan de Universiteit Gent (UGent) van ondervoorzitter van het Vlaams Parlement Filip Dewinter te cancelen. Bij de schermutselingen voor en tijdens die lezing werden uiteindelijk twaalf linkse activisten en wokeactivisten gearresteerd.⁸ De oproep tot het cancelen en dus censureren van de desbetreffende lezing en politicus werd ook ondersteund in een open brief die ondertekend werd door een dertigtal medewerkers en studentenvertegenwoordigers van de UGent.⁹ In het verleden zijn ook al verscheidene pogingen ondernomen bij vergelijkbare gevallen, waarbij sommige geleid hebben tot het effectief annuleren van de lezing in kwestie. Een bekend voorbeeld is de annulering van een lezing van N-VA-politicus en toenmalig staatssecretaris voor Asiel en Migratie Theo Francken aan de Vrije Universiteit Brussel (VUB) in 2017 omdat linkse activisten het universiteitsgebouw belegerden en de toegang blokkeerden.¹⁰

Een andere vorm van woke- en cancelcultuur is het fenomeen waarbij erkende (politieke) studentenverenigingen worden geschorst omdat een door hen uitgenodigde spreker tijdens een lezing uitspraken doet die niet sociaal correct en dus niet woke zouden zijn. Een voorbeeld daarvan is de schorsing van het Gentse Katholiek Vlaams Hoogstudentenverbond (KVHV) omdat een gastspreker vrouwonvriendelijke uitspraken had gedaan.¹¹ Veel commentatoren waren het er toen over eens dat, hoezeer de inhoud van (een deel van) het betoog van de spreker op sociaal vlak verachtenswaardig was, de vrijheid van meningsuiting toch duidelijk impliceert dat hij die mening mag hebben en ook zou mogen uitspreken. Het discussiepunt was ook in hoeverre een aan de universiteit erkende vereniging effectief verantwoordelijk is voor uitspraken die een gast(spreker) al dan niet zou kunnen doen tijdens een activiteit van die vereniging.

Maar dergelijke pogingen tot het cancelen of boycotten beperken zich niet alleen tot acties tegen uitgesproken rechtse of conservatieve politici, academici of verenigingen. Zo kwam recent ook een lezingen- en debatreeks over 'transgenderisme' van de Vrijzinnige Dienst aan de Universiteit Antwerpen (UA) in het vizier van wokeactivistische academici. De keuze van de sprekers leidde immers tot onvrede bij een collectief van medewerkers en studenten onder de noemer QueerTrans@UA, een actiegroep van queer en trans personen. Die groep nam verschillende sprekers op de korrel omdat ze zich kritisch hadden uitgesproken over bepaalde aspecten uit de lgbtqia-beweging, onder wie auteur Michaël Maerten, die zich ooit kritisch heeft uitgesproken over de Gay Pride, filosofe en columniste bij De Standaard Griet Vandermassen, die in haar werk kritisch staat tegenover puberteitsremmers, huisarts en lid van het Belgisch Centrum voor Evidence-Based Medicine (CEBAM) Marleen Finoulst en de directeur van (CEBAM) Patrik Vankrunkelsven, die een opiniestuk hebben geschreven onder de titel 'Kritiek op puberteitsremmers is niet transfoob' (lgbtqia: lesbian, gay, bisexual, transgender, queer, intersex, asexual). In een open brief bestempelde de actiegroep de lezingenreeks "om verschillende redenen als transfoob" en stelde ze dat die daarom geen plaats had aan de universiteit. Uiteindelijk moest rector Herman Van Goethem voor bemiddeling zorgen

⁸ Kelly Van Droogenbroeck, 'Geen fascistten in onze stad': lezing Filip Dewinter aan UGent overstemd door betogers', De Morgen, 2 december 2022 (<https://www.demorgen.be/nieuws/geen-fascisten-in-onze-stad-lezing-filip-dewinter-aan-ugent-overstemd-door-betogers~b3c4fa61>).

⁹ 'Opinie: Waarom de UGent-rector de lezing van Filip Dewinter moet annuleren', De Morgen, 10 november 2022 (<https://www.demorgen.be/meningen/waarom-de-ugent-rector-de-lezing-van-filip-dewinter-moet-annuleren~b04e59ec>).

¹⁰ Davy Geens, 'Lezing van Theo Francken aan VUB geannuleerd na studentenprotest', De Standaard, 3 mei 2017 (https://www.standaard.be/cnt/dmf20170503_02863339).

¹¹ Sylvie Van Ginneken, 'Sociale Raad UGent wil schorsing van 4 maanden voor KVHV na lezing Jeff Hoeyberghs', De Standaard, 11 december 2019; https://www.standaard.be/cnt/dmf20191211_04762046

tussen beide organisaties.¹² Dat voorval toont ook aan dat het wokeactivisme binnen de lgbtqia-beweging (dat niet mag worden verward met medemenselijkheid tegenover holebi's) een totalitaire ideologie begint te worden. Al wat nog maar het minste afwijkt van de eigen doctrine wordt verdacht gemaakt en gecanceld.

Het meest flagrante voorval van wokecensuur viel op te tekenen toen diezelfde rector Van Goethem in juni 2022 twee personeelsleden die een privaat gesprek hielden over de invloed van allochtonen op het academisch onderricht, het onderwijs en de samenleving, in termen die volgens de rector "ontoelaatbaar" waren, voor onbepaalde duur schorste. De schorsing was zeer opmerkelijk omdat inhoudelijk zeker kon worden gediscussieerd over de zogenaamde ontoelaatbaarheid van de uitspraken. Naast bedenkelijke inhoudelijke redenen was deze zaak des te flagranter omdat het niet om openlijke statements ging die gedaan werden in een lescontext of tijdens een activiteit van de universiteit. Het ging om een privé-conversatie tussen collega's waarvan ze niet wisten dat die werd opgenomen door de digitale lesregistratie. Rector Van Goethem meende echter dat het nodig was om drastische maatregelen te treffen naar aanleiding van dit voorval omdat een bepaald segment van de studenten verklaarde "geschokt" te zijn. Niet alleen werden de twee personeelsleden met onmiddellijke ingang geschorst, in overleg met Unia en het Hannah Arendt Instituut werden ze ook in professionele remediërende trajecten betrokken. De twee medewerkers hadden zich ook al verontschuldigd, maar dat bracht blijkbaar geen zoden aan de dijk.¹³ Rector Van Goethem verklaarde zelfs nog een stap verder te gaan en met de universiteit meer in te zetten op "een cultuur van wederzijds respect" door onder meer het instellen van verplichte opleidingen voor medewerkers (bijscholingen rond inclusief lesgeven of vooroordelen op de werkvloer) en door een gedragscode voor personeel en studenten uit te werken, wat moet zorgen voor meer 'inclusief gedrag' op de werkvloer.¹⁴

3. Standpunten van de academische wereld contra wokecultuur en dito censuur

Voor de vanzelfsprekendheid waarmee bepaalde academici oproepen tot een ongrondwettelijke censuur omdat er iemand komt spreken van wie de mening hen niet aanstaat, of omdat er iemand in een gesprek iets zegt wat niet woke zou zijn, is erg verontrustend. Het doet ernstige vragen rijzen over hun wetenschappelijk metier en over hun deontologische houding. Ook stralen dergelijke acties af op collega-academici die de vrijheid van meningsuiting wel nog willen respecteren als een fundamenteel recht, alsook meer algemeen op het imago van het academische (onderzoeks)veld. Vandaar ook dat steeds meer academici het gevaar van woke aankarten en oproepen om de cancelcultuur tegen te gaan.

Het voorval van de schorsing van twee medewerkers door rector Van Goethem zorgde voor veel verontwaardigde reacties, zowel van politici als van academici. Velen bestempelden het voorval als een bedenkelijk en kwalijk symptoom van de steeds nauwer wordende bandbreedte voor de vrijheid van meningsuiting aan de hogeronderwijsinstellingen onder druk van de woke-ideologie. De petitie 'Stop de cancel culture aan de Universiteit Antwerpen', die tegen de beslissing van rector Van Goethem werd opgestart, haalde al snel meer dan 4500 handtekeningen.¹⁵ De initiatiefnemers van de petitie emeritus hoogleraar Leo Neels (advocaat en docent mediarecht aan de Universiteit Antwerpen) en doctor Astrid Elbers (taaldocente bij Linguapolis, het taal instituut van de Universiteit Antwerpen) stelden in een

¹² Tex Van Berlaer, "Onvrede aan UAntwerpen bij lezingenreeks over trans personen", Knack.be, 30 november 2022; <https://www.knack.be/nieuws/belgie/onvrede-aan-uantwerpen-bij-lezingenreeks-over-trans-personen/>

¹³ Valerie Vanhelden, 'UAntwerpen schorst 2 medewerkers die "ontoelaatbare uitspraken" deden over joden en Marokkanen', VRTNWS, 29 juni 2022 (<https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2022/06/29/personeelsleden-uantwerpen-geschorst-na-ontoelaatbare-uitspraken>).

¹⁴ Josephine Dapaah, 'UAntwerpen belooft meer in te zetten op inclusie', De Standaard, 28 september 2022 (https://www.standaard.be/cnt/DMF20220928_95316074).

¹⁵ https://www.petities.com/signatures/stop_de_cancel_culture_aan_de_universiteit_antwerpe

opiniestuk dan ook dat die beslissing in strijd is met het ideaal van universiteiten als “vrijplaatsen waar studenten goed leren omgaan met vrijheid van meningsuiting, en er ook mee geconfronteerd worden dat anderen soms onwelgevallige meningen uiten; daarmee leren we tolerantie en ruimdenkendheid, terwijl zonder deze waarden de democratische samenleving niet kan bestaan”. Ook ging de beslissing in tegen de vrijheid van meningsuiting, die “ook geldt wanneer meningen schokkend, storend of beledigend zijn, volgens de vaste rechtspraak het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Dat vergt van toehoorders verdraagzaamheid en ruimdenkendheid. Wie zich gekwetst voelt, heeft immers ook het recht te reageren met een eigen mening. Deze ‘marketplace of ideas’, deze verscheidenheid aan meningen is essentieel in een democratie. Censuur hoort daar dus niet thuis.”¹⁶

De bovengenoemde academici zijn lang niet de enigen in het Vlaamse hogeronderwijsveld die zich roeren tegen de invloed van woke. Zo waarschuwde rector Luc Sels van de KU Leuven in zijn rede bij de openingszitting van het academiejaar 2021-2022 voor het verlamme effect dat de uitwassen van de cancelcultuur en de wokebeweging hebben in de Vlaamse wetenschappelijke wereld. In zijn speech wees hij op de toenemende polarisering en de excessen van de cancelcultuur die de academische vrijheid en de vrijheid van meningsuiting bedreigen.¹⁷ Rector Sels verwoordde het als volgt: “In sommige Angelsaksische universiteiten is er een ongezonde druk naar ideologische conformiteit uit de extreme fracties van de wokebeweging en leeft er een dekoloniseringsdiscours dat vaak agressief overkomt. Dat ondermijnt de missie van een universiteit. (...) [Deze vorm van politieke-correctheid] heeft een activistische, militante kant gekregen waarbij ik me erg ongemakkelijk voel. Voor de extreme fracties ben je woke óf ben je een toonbeeld van ‘blanke zwakheid’ of ‘kolonialistische rationaliteit’. Dat is problematisch, want dan is er géén debat meer mogelijk.”¹⁸

Dat de rector van de meest gerenommeerde Vlaamse hogeronderwijsinstelling dat probleem zo expliciet aanhaalt in de Vlaamse media en de academische vrijheid tot het jaarthema maakt bij de opening van het academiejaar, is een sterk signaal dat formele en informele druk vanuit de woke- en cancelcultuur zich niet alleen beperkt tot het buitenland, maar ook in Vlaanderen een rol speelt. Het statement van rector Sels kreeg op sociale media dan ook bijval van verschillende academici, ook van buiten de KU Leuven, onder wie Dirk Van Damme, Stijn Baert en Wouter Duyck. Vergelijkbare waarschuwingen als die van rector Sels vielen eerder ook al te lezen in een open brief van internationale gerenommeerde academici en auteurs als Francis Fukuyama, Noam Chomsky en Salman Rushdie, waarin ze uitleggen hoe het open debat het risico loopt om te worden gefnuikt. Ze beschrijven daarin onder meer de opkomst van “een onverdraagzame cultuur die de vrije meningsuiting en het vrije verloop van ideeën en gedachten bedreigt”.¹⁹ De internationaal gerenommeerde Duitse filosoof Peter Sloterdijk sprak recent nog over een zekere “academische slavernij” en verwoordde het als volgt: “Probeer eens een conservatieve mening te verdedigen en kijk hoelang je aanvaard blijft. (...) Als je vandaag conservatieve meningen verdedigt, ben je de foute partij in een burgeroorlog. Het hele vrijheidsideaal bevindt zich in een hopeloze toestand.”²⁰

¹⁶ Astrid Elbers en Leo Neels, ‘Vrijheid van meningsuiting en academische vrijheid onder druk?’, Knack.be, 29 juni 2022 (<https://www.knack.be/opinie/vrijheid-van-meningsuiting-en-academische-vrijheid-onder-druk>).

¹⁷ Sielke Sanen, ‘Rector van de KU Leuven Luc Sels in openingspeech: “Durf anders te denken en zoek tegenspraak op”’, VRTNWS, 27 september 2021 (<https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2021/09/27/rector-van-de-ku-leuven-in-openingspeech-zoek-tegenspraak-op>).

¹⁸ Speech te bekijken via <https://www.youtube.com/watch?v=MXt7puFow98>.

¹⁹ ‘A Letter on Justice and Open Debate’, Harper’s Magazine, 7 juli 2020 (<https://harpers.org/a-letter-on-justice-and-open-debate>).

²⁰ Emiel Roothoof en Ana Van Liedekerke, ‘Filosoof Peter Sloterdijk: ‘Klimaatactivisten zijn religieuze virtuozen die meer opofferen dan hun schuld kan motiveren’’, Interview met Peter Sloterdijk, Knack, 20 december 2022; <https://www.knack.be/nieuws/wereld/filosoof-peter-sloterdijk-klimaatactivisten-zijn-religieuze-virtuozen-die-meer-opofferen-dan-hun-schuld-kan-motiveren/>

De Nederlandse historicus Coen de Jong, die over dit onderwerp het kritische boek 'Wokeland' schreef,²¹ beschouwt wokeactivisten dan ook als een kleine groep, maar met erg grote invloed, die steeds meer grip krijgt op de samenleving. Woke heeft het morele denken erg gepolariseerd: iedereen krijgt het label goed of fout, afhankelijk van het feit of iemand al dan niet de wokeagenda mee volgt. Woke maakt constant mensen verdacht, telkens weer door de bekende strategie van 'guilt by association'. Waarom kan een kleine intolerante wokeminderheid bepalen wat nog publiek gezegd mag worden en zoveel mensen tot zelfcensuur dwingen? Omdat iedereen zwijgt uit angst. Verschillende belangrijke entiteiten in de samenleving, zoals de media, de creatieve sector en – helaas ook – de universiteiten laten zich moreel erg sturen door de woke-ideologie. "Veel mensen passen zich ook aan, niet omdat ze achter de woke-uitgangspunten staan, maar omdat dit ook moet volgens de subsidievoorwaarden", aldus de Jong.²²

Woke baart ook en vooral heel wat rechtsgeleerden en rechtsfilosofen zorgen. In eigen land steunde professor Staatsrecht en grondwetspecialist Hendrik Vuye de genoemde petitie tegen de cancelcultuur aan de UAntwerpen. Hij stelde dat de acties van rector Van Goethem zuiver machtsmisbruik zijn, waarvoor de rector zich eigenlijk voor een rechter had moeten verantwoorden. Dergelijke acties bemoeilijken het wetenschappelijk onderzoek en de sfeer aan universiteiten. Tevens maakt Vuye zich zorgen over de steeds kleiner wordende bandbreedte van het (publieke) debat en de vrijheid van meningsuiting, enerzijds de facto door cancelbewegingen, maar anderzijds de jure door wettelijke begrenzingen die steeds minder ruimte lijken te laten voor het vrije debat.²³

De Nederlandse rechtsgeleerde, filosoof en universitair docent aan de Universiteit Utrecht Floris van den Berg noemt woke eveneens een bedreiging voor de academische vrijheid, vooral in de geesteswetenschappen, die ook het streven naar objectiviteit verhindert. Maar hij ziet ook elders problemen. Hij constateert dat woke vaak samengaat met onverdraagzaamheid en cancelcultuur. Alle kritiek op woke wordt door het radicale deel al snel weggezet als racistisch en fascistisch.²⁴ In zijn boek 'Wokabulary'²⁵ noemt professor Van den Berg dan ook een van de essentiële kenmerken van de wokebeweging het feit dat ze zich bezondigt aan betekenisinflatie of semantische inflatie. Als je iedereen met wie je het niet eens bent, een fascist of nazi noemt, zonder dat er duidelijke overeenkomsten zijn met fascisme of nazisme, verliest zo'n woord zijn betekenis.

Hoogleraar rechtsgeleerdheid en rechtsfilosofie en ex-lid van de Nederlandse Eerste Kamer Paul Cliteur noemt die semantische inflatie ook wel de kern van de wokebeweging. Hij beschrijft het als "de ambitie tot het vinden van fascisten, nazi's, racisten, kolonialen, islamofoben, xenofoben, seksisten en andere onfatsoenlijke lieden. Deze bestaan wel, maar in geringere aantallen dan de wokeactivisten nodig hebben. Ze moeten dus die fascisten, nazi's, racisten, kolonialen, islamofoben, xenofoben, seksisten als het ware 'uitvinden'. Dat doen zij door steeds ruimere definities te hanteren, zodanig dat altijd wel iemand in hun fuik loopt."²⁶ Cliteur beschouwt de woke-ideologie dan ook als een van de grote drie bedreigingen voor de vrijheid van geweten en de vrijheid van meningsuiting, samen met het jihadisme

²¹ Coen de Jong, 'Wokeland', Uitgeverij Blauwburgwal, 2022.

²² Ewout Klei, 'Historicus Coen de Jong over 'woke': klein groepje, maar met grote invloed', Interview met Coen de Jong, De Kanttekening, 2 december 2022; <https://dekanttekening.nl/interview/historicus-coen-de-jong-over-woke-klein-groepje-maar-met-grote-invloed/>

²³ Han Renard, 'Zolang er geen gevaar is, mogen mensen zeggen wat ze willen', Interview met Annelien De Dijn en Hendrik Vuye, Knack, 14 december 2022; <https://www.knack.be/nieuws/belgie/maatschappij/van-bart-de-wever-over-woke-tot-jeff-hoeyberghs-over-vrouwen-zolang-er-geen-gevaar-is-mogen-mensen-zeggen-wat-ze-willen/>

²⁴ Ewout Klei, "Je móét het voor 100 procent eens zijn met woke, anders deug je niet", Interview met Floris van den Berg, De Kanttekening, 17 mei 2022; <https://dekanttekening.nl/interview/je-moet-het-voor-100-procent-eens-zijn-met-woke-anders-deug-je-niet/>

²⁵ Floris van den Berg, 'Wokabulary', Uitgeverij Aspekt, 2022.

²⁶ Paul Cliteur, 'De essentie van Woke', De Dagelijkse Standaard, 21 maart 2022 (<https://www.dagelijksestandaard.nl/opinie/column-paul-cliteur-de-essentie-van-woke>).

en het totalitarisme. Hij pleit dan ook voor een radicale herwaardering van artikel 18 en 19 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM).²⁷

In navolging daarvan stelt juriste en filosofe Raisa Blommestijn, die zelf in het oog van een storm vanwege wokeactivisten kwam te staan, dat de strijd voor de vrijheid van meningsuiting en tegen de cancelcultuur noodzakelijk is. Door de woke-ideologie wordt het in toenemende mate onmogelijk om kritische vragen te stellen. Wokeactivisten vergrijpen zich aan persoonlijke verdachtmakingen en beschuldigingen die ingaan tegen een van de belangrijkste waarden van de democratische rechtsstaat: de toetsing en veroordeling door een onafhankelijke rechter op basis van een objectief wettelijk kader. Als een academicus of een andere persoon wordt beschuldigd van racisme door wokeactivisten, is het eigenlijk niet zozeer van tel of wat die persoon heeft gezegd, werkelijk als een racistische uitspraak wordt beschouwd in de desbetreffende wettelijke bepalingen over racisme of effectief door een rechter als racistisch wordt veroordeeld: wat telt, is de beschuldiging, en het sociale stigma en de isolatie die daaruit (moeten) volgen.²⁸ De academische vrijheid moet gevrijwaard blijven van de cancelcultuur. Daarbij ziet Blommestijn academische vrijheid – namelijk de mogelijkheid om aan wetenschappelijk onderzoek te doen en de daarin vervatte onbegrensde vrijheid tot het stellen van kritische vragen over alle denkbare onderwerpen – niet alleen als een vorm van vrijheid van meningsuiting, maar gaat die volgens haar nog een stap verder dan de pure vrijheid van meningsuiting in het publieke debat. Academische vrijheid is immers gericht op het vergaren van wetenschappelijke kennis en mag daarom bij uitstek niet gehinderd worden of beperkt zijn. Daarnaast stelt Blommestijn dat het discours van dekolonisatie van het lesprogramma, het voeren van een actief en inclusief diversiteitsbeleid, en de creatie van een 'inclusieve' leeromgeving niet zonder gevaren zijn. In een doorgedreven vorm leiden ze immers ook tot een cancelcultuur. De universiteit als inclusieve leeromgeving waarin iedereen zich thuis moet voelen houdt in het wokeopzicht ook in dat ieder lid gevrijwaard moet worden van potentieel kwetsende opmerkingen. Dat betekent dat als een docent of een medestudent een opmerking maakt die kwetsend zou kunnen zijn, die ook aan de orde kan worden gesteld of zelfs aangeklaagd kan worden bij de (diversiteits)diensten van de desbetreffende universiteit. Dergelijke mogelijkheden hebben dan ook gevolgen voor docenten en studenten die zich niet gekwetst voelen of die niet tot een minderheidsgroep behoren. Durven zij hun (in de ogen van wokeactivisten als conservatief of reactionair beschouwde) opvattingen nog te uiten op de campus als ze zien dat anderen worden 'vervolgd' vanwege het doen van soortgelijke uitingen? Is er nog wel plaats voor een non-woke geluid op de universiteit als een dergelijk diversiteitsbeleid wordt gevoerd? Kortom, een diversiteitsbeleid dat gericht is op het waarborgen van een klimaat van veiligheid op de campus, kan paradoxaal genoeg omslaan in de richting van onveiligheid. Onveiligheid om een non-woke mening te uiten en de daarmee samenhangende collectieve verkramping, waarbij studenten en docenten bang worden om hun mening te uiten, omdat die wel eens voor anderen onwelgevallig zou kunnen zijn. Het is in dat opzicht dus zeker geen uit de lucht gegrepen aanname dat een te verregaand diversiteitsbeleid, waarbij een hogeronderwijsinstelling tot 'safe space' verwordt, ertoe leidt dat het open debat net beperkt wordt door dat diversiteitsbeleid, zo stelt Blommestijn.²⁹

²⁷ Paul Cliteur, 'Drie uitdagingen voor de vrijheid van gedachte en de vrijheid van expressie: jihadisme, wokisme en totalitarisme', De Dagelijkse Standaard, 12 augustus 2022 (<https://www.dagelijksestandaard.nl/opinie/paul-cliteur-drie-uitdagingen-voor-de-vrijheid-van-gedachte-en-de-vrijheid-van-expressie-jihadisme-wokisme-en-totalitarisme-68157>).

²⁸ Raisa Blommestijn, 'Waarom de strijd tegen de 'cancel culture' zo belangrijk is', EW Magazine, 19 juli 2020 (<https://www.ewmagazine.nl/opinie/achtergrond/2020/07/waarom-de-strijd-tegen-boycotcultuur-zo-belangrijks-767173>).

²⁹ Raisa Blommestijn, 'Diversiteitsbeleid en de dreiging van 'academische cancel culture'', EW Magazine, 28 juli 2020 (<https://www.ewmagazine.nl/opinie/achtergrond/2020/07/diversiteitsbeleid-en-de-dreiging-van-academische-cancel-culture-768733>).

4. Eerste (voorzichtige) academische tegenbewegingen

De discussie over de woke-ideologie en de druk vanuit die ideologie leiden bij bepaalde academici ook tot bepaalde tegenbewegingen of organisaties die de uitwassen van woke aan de kaak stellen in een poging om de academische vrijheid en vooral de vrijheid van meningsuiting te vrijwaren of te herstellen.

Zo is er bijvoorbeeld in de Verenigde Staten het opmerkelijke initiatief van professor Sociale Psychologie Jonathan Haidt, die in 2015 de Heterodox Academy heeft opgericht.³⁰ Dat initiatief is gestart vanuit de vaststelling dat de Amerikaanse universitaire colleges steeds meer gekenmerkt werden door de politiek correcte orthodoxie over wat voor (onderzoeks)vragen nog kunnen worden gesteld en welke soort opmerkingen docenten en studenten nog kunnen maken in de aula's en op de campus: de vaststelling dus dat professoren en studenten steeds meer het juk van de zelfcensuur voelen en gebukt gaan onder de dreiging van de sociale censuur op het leren, het ontdekken van nieuwe wetenschappelijke inzichten en dus op wetenschappelijke groei. De Heterodox Academy probeert op te komen tegen intimidatie van professoren, die belaagd worden omdat ze hun academische vrijheid gebruiken. Het jaarverslag van de Heterodox Academy bevat een opsomming van wantoestanden als gevolg van wokeactivisme en censuur.

In Vlaanderen is recent ook het project Hypatia opgericht, dat vergelijkbare beweegredenen heeft.³¹ Hypatia stelt zich voor als een onafhankelijke groep academici die bezorgd is over de bedreiging van de academische vrijheid en de vrijheid van meningsuiting door het wokeactivisme en de cancelcultuur. Kernleden zijn de al genoemde dr. Astrid Elbers en de professoren Leo Neels (UAntwerpen), Boudewijn Bouckaert (UGent), Paul Cliteur (Universiteit Leiden), Matthias Storme (KU Leuven en UAntwerpen), Dimitri Aerden (VUB), Mark Elchardus (VUB) en Marc Cools (UGent). Het initiatief wil de academische vrijheid en de meningsvrijheid aan de universiteiten en hogescholen vrijwaren. Het wil de waakhond zijn over de academische vrijheid en de vrijheid van meningsuiting aan de academische instellingen, streeft naar academische vrijheid en hanteert dus geen ideologische criteria bij het beoordelen van personeelsdossiers, wetenschappelijke publicaties en proefschriften, en wil vooral het vermoeden van onschuld tegenover studenten en personeel vrijwaren, ook bij beschuldigingen van racisme en discriminatie. Om die doelen te bereiken wil Hypatia functioneren als een informatie-, observatie- en discussieplatform rond woke en een meldpunt vormen voor inbreuken op de academische vrijheid die voortvloeien uit de woke-ideologie.

Ondertussen zijn er in bepaalde buitenlandse hogeronderwijsinstellingen eerste aanzetten om het tij te doen keren. Sommige hebben zich dan ook al expliciet uitgesproken als oorden van vrij denken, onderricht en onderzoek, en dus als plaatsen waar woke of elke andere vorm van censuur niet getolereerd wordt. Al in 2014 werd aan de University of Chicago na een reeks van incidenten waarbij studenten poogden om controversiële gastsprekers te censureren, een comité voor de vrijheid van expressie opgericht. Dat vaardigde in juli 2014 een statement uit dat een duidelijk standpunt inneemt tegen censuur en sindsdien bekendstaat als het 'Chicago Statement' of de 'Chicago Principles'. De conclusie ervan is dan ook vrij duidelijk: "Although members of the University community are free to criticize and contest the views expressed on campus, and to criticize and contest speakers who are invited to express their views on campus, they may not obstruct or otherwise interfere with the freedom of others to express views they reject or even loathe. To this end, the University has a solemn responsibility not only to promote a lively

³⁰ <https://heterodoxacademy.org>

³¹ <https://www.hypatia-academia.be/manifest>

and fearless freedom of debate and deliberation, but also to protect that freedom when others attempt to restrict it.”³²

Het Chicago Statement werd sedertdien een modelbrief voor vrije meningsuiting waarop andere hogeronderwijsinstellingen zich baseerden om ook een eigen charter rond vrijheid van mening, expressie, onderwijs en onderzoek in te stellen. De Foundation for Individual Rights and Expression (FIRE) leidde een campagne om zo veel mogelijk hogeronderwijsaanstellingen aan te moedigen om die principes te onderschrijven of een eigen soortgelijk charter op te stellen. Ondertussen hadden in december 2022 al 92 Amerikaanse hogeronderwijsinstellingen (waaronder ook enkele gerenommeerde universiteiten zoals Princeton, Purdue en het Massachusetts Institute of Technology) het Chicago Statement aangenomen of er een eigen versie van gepubliceerd.³³

5. Aanzetten tot tegenreacties en -initiatieven vanuit politieke hoek

a) Reacties in Vlaanderen

Ook vanuit politieke hoek klinkt in Vlaanderen steeds meer kritiek op de invloeden van de woke-ideologie en de daaraan gekoppelde cancelcultuur. Die ideologieën en de excessen ervan (die eertijds nog werden gepraktiseerd onder de noemer van politieke correctheid) worden al decennialang aan de kaak gesteld door leden van de Vlaams Belangfractie. Ook minister van Onderwijs Ben Weyts heeft in zijn antwoord op (mondelijke) vragen er al meermaals op gehamerd dat universiteiten en hogescholen vrijplaatsen moeten blijven van vrij onderricht en onderzoek.³⁴ Daarnaast toert collega-volksvertegenwoordiger en N-VA-voorzitter Bart De Wever door Vlaanderen met een lezingenreeks over de gevaren van het wokeactivisme en de cancelcultuur.

b) Reacties en initiatieven in andere Europese landen

De vrije meningsuiting wordt steeds meer aan banden gelegd en moet beschermd worden. Beleidsmakers moeten er dan ook alles aan doen om de vrije meningsuiting te blijven verdedigen. In enkele andere Europese landen heeft de overheid al voornemens geuit om de woke-invloed in het hoger onderwijs te onderzoeken of is de overheid effectief gestart met een onderzoek naar de aanwezigheid van die ideologie en de excessen ervan in hun instellingen.

In februari 2021 raakte bekend dat de Franse regering het politieke activisme aan de universiteiten in kaart wil brengen. Volgens de toenmalige Franse minister van Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek Frédérique Vidal is dat ook noodzakelijk om een beter beeld te krijgen van wat er onder de noemer academisch onderzoek valt en wat onder militantisme of opinie. Daarbij verwees ze ook naar de band tussen 'antikapitalistische' intellectuelen en aanhangers van de politieke islam die zich afzetten tegen de blanke cultuur. In het Verenigd Koninkrijk had de toenmalige minister van Onderwijs Gavin Williamson ook al te kennen gegeven dat hij censuur op universiteiten wilde aanpakken. Hij wou de vrije meningsuiting op universiteiten en bij studieverenigingen wettelijk vastleggen. Op die manier moest voorkomen worden dat controversiële gastsprekers op Britse universiteiten werden geboycot.

In Zweden heeft de minister van Onderwijs Mats Persson (Liberalerna) in november 2022 aangekondigd een onderzoek te starten naar de cancelcultuur aan de Zweedse universiteiten. Uit een studie van het televisieprogramma Kalla fakta was

³² 'Report of the Committee on Freedom of Expression', juli 2014 (<https://provost.uchicago.edu/sites/default/files/documents/reports/FOECommitteeReport.pdf>).

³³ <https://www.thefire.org/research-learn/chicago-statement-university-and-faculty-body-support>

³⁴ Zie *Vragen om uitleg* VI.Parl. 2020-21, nr. 2236, *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2021-22, nr. 23, aan minister Ben Weyts en *Vragen om uitleg* VI.Parl. 2021-22, nr. 3598.

in verschillende gevallen gebleken dat er sprake is van ostracisme tegen werknemers of tewerkgestelden van de Zweedse universiteiten, waarbij mensen met de vinger werden gewezen als ze 'gevoelige' onderwerpen durfden aan te raken. De indieners van dit voorstel van resolutie sluiten zich dan ook aan bij de motivatie van de Zweedse minister achter dit initiatief: "Om de realiteit te begrijpen, mogen allerlei woorden of theorieën niet worden verboden. Een cultuur van stilzwijgen of uitsluiting – ook bekend onder het begrip cancelcultuur – creëert een arme en smakeloze academische omgeving. Die cultuur bedreigt de capaciteiten van onderzoekers om evaluaties te maken die gebaseerd zijn op hun kennisdomeinen en op hun professionele competenties. Daarom start ik een studie om te weten in welke mate dit fenomeen aan onze universiteiten al verspreid is."³⁵

6. De historische rol van Vlaanderen als regio van vrije meningsuiting

Er leeft dus een grote algemene bezorgdheid over de vrijheid van meningsuiting en de academische vrijheid als gevolg van de genoemde wokebeweging. Die zet het (vermeende) slachtofferschap van minderheidsgroepen voorop, op basis van destructief identiteitsdenken: de emancipatie van minderheidsgroepen zou bevorderd worden door de creatie van een vijandbeeld – 'de oude witte man' – die hun emancipatie historisch belemmerde.³⁶ Al wat daarmee samenhangt, wordt negatief bejegend, en dat leidt tot een cultuur van repressie op uitingen die zouden kunnen worden begrepen als racistisch of misogyn. Het resultaat daarvan is dat niet alleen het wetenschappelijke maar ook het bredere publieke debat wordt verarmd en dat de samenleving (zowel in haar hoedanigheid als democratie steunend op moderne fundamentele vrijheidsrechten als in haar hoedanigheid van 'Gemeinschaft' als samenleving met sterke affectieve bindingen en saamhorigheid³⁷) wordt ondermijnd.

Zowel het recht op vrijheid van geweten en gedachte als het recht op vrije meningsuiting en de vrijheid van vereniging vormen belangrijke pijlers van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM) en de Belgische Grondwet. Recht op vrije meningsuiting omvat het recht om zonder inmenging zijn eigen mening te koesteren en om via alle media informatie op te sporen, te ontvangen en door te geven. De vrijheid van mening en meningsuiting zijn nauw verbonden met andere mensenrechten, waaronder het recht op privacy, de vrijheid van vereniging en vergadering, en de vrijheid van godsdienst of overtuiging. Dat recht vormt een van de hoekstenen van elke democratische samenleving.

Hoewel die fundamentele vrijheidsrechten een voortvloeiende zijn van het verlichtingsdenken dat gekiemd is in de 18e eeuw en ze als grondrechten werden ingeschreven bij de opkomst van de moderne constitutionele natiestaten in de 19e eeuw, is het waarborgen van de vrijheid van mening, het vrije woord en het vrije onderzoek aan academische instellingen in het grondgebied van het huidige Vlaanderen een al veel ouder gegeven. Vlaanderen en zijn hogeronderwijsinstellingen vervullen een historische rol als oorden en bakens van de vrije meningsuiting, het vrije onderricht en het vrije onderzoek. De in 1425 gestichte universiteit van Leuven was in de 15e en 16e eeuw de thuisbasis van verschillende humanisten zoals Erasmus, Lessius, Justus Lipsius of Juan Luis Vives. Binnen de grenzen van het toenmalige heersende feodale en katholieke denken en de heersende moraal, maar vooral flirtend met die grenzen, hebben ze elk op hun domein bakens verzet door de toenmalige denkbeelden en de 'pensées uniques' of eenheidsgedachten niet zomaar als voldongen feiten aan te nemen en door kritisch te durven denken. Later gestichte universiteiten hebben dat vrije academische denken en de moderne

³⁵ Mats Persson, 'Universiteterna ska inte förbjuda känsliga ord', Expressen, 9 november 2022 (<https://www.expressen.se/debatt/universiteterna-ska-inte-forbjuda-kansliga-ord>).

³⁶ Walter Weyns, 'Wie wat woke? Een cultuurkritische benadering van wat we (on)rechtvaardig vinden', Pelckmans, 2021.

³⁷ Term zoals die verankerd werd door de Duitse socioloog Ferdinand Tönnies (1855-1936).

vrijheidsrechten ook altijd benadrukt. Niet voor niets is de leuze van de in 1817 gestichte Universiteit Gent 'Sapere aude' (durf te denken), een lijfspreuk die gebaseerd is op verlichte denkers zoals Immanuel Kant. In de (zuidelijke) Nederlanden was het klimaat in de 16e eeuw dan ook veel gunstiger in vergelijking met andere contreien in die tijd. Niet toevallig verbleef de bekende Engelse humanist Thomas More tijdens het schrijven van zijn magnum opus 'Utopia' in Vlaanderen en koos hij voor Antwerpen als inleidende setting voor zijn verhaal. Antwerpen was in die tijd dan ook het epicentrum van de boekdrukkunst en dus van de verspreiding van nieuwe inzichten en ideeën. Vlaanderen moet zich die historische erfenis blijven herinneren, en het moet ze koesteren en onderhouden.

7. Voorstellen ter bestrijding van de wokecultuur en -censuur aan de Vlaamse hogeronderwijsinstellingen

Om verdere incidenten die zijn ingegeven door wokebewegingen en -censuur aan de Vlaamse hogeronderwijsinstellingen te voorkomen en om gepast en doortastend te reageren op dergelijke gevallen, hebben de indieners van dit voorstel van resolutie een reeks voorstellen voor de Vlaamse Regering opgesteld. Die voorstellen omvatten zowel preventieve als curatieve of sanctionerende aspecten.

a) Preventieve maatregelen

Om los te komen van het anekdotische is het nuttig en opportuun om een gedegen wetenschappelijke 'status quaestionis' op te stellen. Daarom ijveren de indieners in de eerste plaats voor het instellen van een onafhankelijk onderzoek naar de aanwezigheid van de woke-ideologie in Vlaamse hogeronderwijsinstellingen en de gevolgen die de ideologie heeft met betrekking tot zelfcensuur en (expliciet of impliciet) extern opgelegde censuur.

Dat onderzoek betreft onder meer:

- de mate waarin leden van het zelfstandig academisch personeel (ZAP), assiterend academisch personeel (AAP) of bijzonder academisch personeel (BAP) belemmerd worden in hun vrijheid van meningsuiting in onderzoeksgroepen, onderwijscommissies en andere overlegorganen;
- de mate waarin bepaalde onderwerpen niet meer publiekelijk kunnen worden besproken op de universiteit, hogeschool of instelling, en dus verdrongen worden naar de private sfeer;
- een bevraging van academici waarin onderzocht wordt over welke delen van hun onderzoek ze een zekere terughoudendheid aan de dag leggen om ze publiek te bespreken, hetzij aan de hogeronderwijsinstelling, hetzij in het externe publieke debat.

Het is de bedoeling dat dit onderzoek wordt uitgevoerd door een onafhankelijke instantie en dus niet door een overheidsinstantie, om (vermoedens van) oneigenlijke staatsinmenging te voorkomen. Om beïnvloeding of druk vanuit deze of gene hogeronderwijsinstelling en om – omgekeerd – partijdigheid van de leden te voorkomen, kan dat onderzoek het best ook worden uitgevoerd door academici die geen officiële band (meer) hebben met een (of meer) Vlaamse hogeronderwijsinstellingen. De indieners denken daarbij aan een divers samengestelde wetenschappelijke commissie, die idealiter bestaat uit onder andere juristen, ethici, arbeids- en organisatiepsychologen, andere hr-experten enzovoort. Ze pleiten dus voor een commissie, zoals er ook een in het leven is geroepen voor een betere onderwijskwaliteit in het leerplichtonderwijs (de commissie Beter Onderwijs onder leiding van Philip Brinckman) of om structurele hervormingen voor te bereiden in het kader van de aantrekkelijkheid van het lerarenberoep (de zogenaamde Commissie van Wijzen onder leiding van Dirk Van Damme). De Vlaamse overheid wijst een verantwoordelijke onderzoeksleider aan met een vastomlijnde opdracht. De hoofdopdracht van die commissie bestaat erin de bovenstaande vragen te behandelen, die grosso modo allemaal het gehalte van werkelijke meningsvrijheid

en onderzoeksvrijheid, en de reglementaire garanties daarvoor, aan onze Vlaamse hogeronderwijsinstellingen nagaan. De onderzoeksleider heeft binnen de vastomlijnde opdracht de vrijheid om extra onderzoeksvragen te stellen en ook de vrijheid om experts (juristen, ethici enzovoort) aan te wijzen, en vertegenwoordigers van de instellingen en personeel uit te nodigen (rectoren, vicerectoren, ombudsdiensten, doctorandibelangengroepen enzovoort). Die vrijheid is ook nodig om (het vermoeden van) overheidsbemoeienis zo veel mogelijk uit te sluiten.

De indieners van dit voorstel van resolutie begrijpen dat hun oproep (verkeerdelijk) zou kunnen worden beschouwd als een vorm van censuur tegen censuur. Hun oproep is geen aanval op de academische vrijheid en wil zeker niet leiden tot heksenjachten, net integendeel. Het principe van academische vrijheid zou niet ter discussie mogen staan. Er moet zeker altijd ruimte zijn voor maatschappijkritische visies in de wetenschap. De vraag is echter: in hoeverre zijn die wetenschappelijke visies binnen sommige vakgebieden nu te eenzijdig? Hoeveel wetenschappers durven openlijk een tegengeluid tegen de groeiende woke-invloed te laten horen? Hoeveel jonge wetenschappers die aan het begin van hun carrière staan, durven stelling te nemen tegen een heersende bias in hun vakgroepen? En is het niet zo dat de anekdotische voorbeelden die in de openbaarheid komen, naar alle waarschijnlijkheid maar het topje van de ijsberg vormen? In hoeverre is het adagium Sapere aude nog van kracht in de huidige context waarin de wokecultuur internationaal een opmars maakt en dreigt te verworden tot een eenheidsgedachte (*pensée unique*)? Om daarover een gedegen en brede status quaestionis in het academisch veld in Vlaanderen te verkrijgen, ijveren de indieners in navolging van Zweden voor een objectief en onafhankelijk onderzoek, net om het objectieve en onafhankelijke onderzoek in het Vlaamse hoger onderwijs te waarborgen.

Daarnaast verzoeken de indieners de Vlaamse Regering, en met name de minister, bevoegd voor het onderwijs, en de minister, bevoegd voor het onderzoek, om deze thematiek en problematiek structureel te bespreken in de daarvoor bevoegde overlegorganen, meer bepaald de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) en de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA). In die organen moet de Vlaamse Regering samen met de universiteiten, hogescholen en andere hogeronderwijsinstellingen afspraken maken om wokecensuur preventief tegen te gaan en op basis daarvan een gezamenlijk Vlaams charter ter vrijwaring van de vrije meningsuiting en het vrije onderzoek aan de Vlaamse hogeronderwijsinstellingen op te stellen, naar het voorbeeld van de genoemde Chicago Principles. De ministers moeten vervolgens de universiteitsrectoren, hogeschooldirecties en andere hoofden van instellingen in het hoger onderwijs ertoe aanzetten om de bepalingen uit dat charter expliciet na te leven in naam van de vrije meningsuiting, het vrije onderricht en het vrije onderzoek dat eigen is aan een academische instelling.

Verder roepen de indieners van dit voorstel van resolutie de Vlaamse Regering op om de universiteitsrectoren, hogeschooldirecties en andere hoofden van instellingen in het hoger onderwijs ertoe aan te zetten om het recht op vereniging van aan de instelling verbonden of erkende verenigingen van personeel en/of studenten te allen tijde te vrijwaren en toe te zien op de veiligheid tijdens die activiteiten als ze in het gedrang zouden komen door dreigingen en/of geweldplegingen vanuit andere aan de instelling verbonden of erkende verenigingen, niet-erkende verenigingen of individuen, en daartoe tijdig preventief de politionele diensten in te schakelen.

Ten slotte is het ook aangewezen om de hogeronderwijsinstellingen aan te moedigen om werk te maken van een diversere personeelssamenstelling onder het zelfstandig academisch personeel (ZAP), assisterend academisch personeel (AAP) en bijzonder academisch personeel (BAP), wat hun wetenschappelijke standpunten in het desbetreffende wetenschapsdomein betreft en hun maatschappelijke en ideologische standpunten, zodat de botsing van ideeën in het wetenschappelijk onderricht en onderzoek worden bevorderd en het risico op een vastgeroeste

wetenschappelijke en maatschappelijke eenheidsgedachte (pensée unique) wordt vermeden.

b) Curatieve en sanctionerende maatregelen:

Als er in een bepaalde Vlaamse universiteit, hogeschool of andere hogeronderwijsinstelling (enige vorm van) censuur wordt uitgeoefend, dan moet dat ook tijdig gedetecteerd worden. De ervaring leert dat hoofden van hogeronderwijsinstellingen dat zelf niet altijd doen en/of er weinig gepast of doortastend op reageren. Daarbij kunnen dus ook en vooral de desbetreffende regeringscommissarissen een rol spelen. Regeringscommissarissen houden toezicht op de naleving van de wetgeving door hogescholen, universiteiten of andere entiteiten die tot het hoger onderwijs behoren. De indieners vragen in dit kader dat de Vlaamse Regering dan ook de regeringscommissarissen de opdracht geeft om structureel aandacht te hebben voor de invloed van de woke-ideologie en vormen van censuur als gevolg ervan te monitoren en onmiddellijk te melden aan de Vlaamse overheid.

Het genoemde incident aan de Universiteit Antwerpen toont ook aan dat zelfs universiteitsrectoren in die materie de grens van het toelaatbare durven te overschrijden. Daarom eisen de indieners ook dat de Vlaamse Regering universiteitsrectoren, hogeschooldirecties of andere hoofden van instellingen in het hoger onderwijs, als ze censuur uitoefenen op een of meer leden van hun academische gemeenschap of als ze censuur die uitgeoefend wordt door leden van de academische gemeenschap waarvan zij aan het hoofd staan, onbestraft toelaten, onmiddellijk ter verantwoording laat roepen.

Het sanctioneren van een of meer studenten of personeelsleden die censuur uitoefenen, behoort normaliter tot de autonomie van de desbetreffende hogeronderwijsinstellingen aangezien die instellingen contractueel de onderwijsverstrekker of werkgever zijn van die studenten of personeelsleden. Toch is, net zoals in gevallen van fysiek, seksueel of mentaal grensoverschrijdend gedrag, het risico reëel dat leden van instellingsgebonden tuchtcommissies niet altijd even onpartijdig zijn en soms een dubbele pet dragen. Ook bestaat het risico dat in bepaalde gevallen het universiteits-, hogeschool- of instellingsbestuur zowel rechter als betrokken partij is. Om hinderende of conflicterende loyauteiten te vermijden, en dus ook een dergelijke rolvermenging te vermijden, is het opportuun om flagrante gevallen van censuur niet alleen te laten beoordelen door of binnen de desbetreffende onderwijsinstelling. In die zin achten de indieners het opportuun dat de Vlaamse Regering mogelijkheden en wegen zou verkennen om een instellingsoverschrijdende tuchtcommissie in te laten stellen die sanctionerend kan optreden bij gevallen waarbij zelfstandig academisch personeel, assisterend academisch personeel, bijzonder academisch personeel of ingeschreven studenten censuur zouden opleggen aan collega's, leidinggevenden, ondergeschikten, studenten of derden die betrokken zijn bij hun academische opdracht. Straffen die kunnen worden voorgesteld in een dergelijke commissie, variëren van een blaam of schorsing, tot zelfs ontslag van het (personeels)lid dat zich vergrijpt aan (een vorm van) censuur. Omdat studenten en personeelsleden contractueel alleen verbonden zijn aan de desbetreffende hogeronderwijsinstelling, is en blijft het in een dergelijk scenario de instelling zelf die de uiteindelijke sanctie effectief uitvoert.

Bij de instelling van een dergelijke instellingsoverschrijdende tuchtcommissie voor het sanctioneren van censuur zou dat orgaan ook extra bevoegdheden kunnen krijgen voor misdragingen die wegens de genoemde motieven het best ook niet exclusief in de hogeronderwijsinstelling zelf kunnen worden behandeld. Er kan daarbij net ook gedacht worden aan gevallen van flagrant fysiek, seksueel of mentaal grensoverschrijdend gedrag. Uit eerdere gevallen blijkt immers dat er bij interne procedures veel valkuilen zijn (zoals de hierboven ook genoemde rolvermenging en hinderende of conflicterende loyauteiten bij de leden van een instellingsgebonden tuchtcommissie) en dat die vaak niet efficiënt zijn waardoor er bij slachtoffers,

betrokken derden of in het brede publiek soms een schijn van niet-neutraliteit of zelfs doofpotoperatie ontstaat.³⁸

Ter inspiratie kijken de indieners bijvoorbeeld naar de aard van het Vlaams Sporttribunaal (VST). Het VST werd opgericht op 8 juni 2020. Het bestaat uit twee kamers: een kamer voor dopinggevallen en een kamer voor gevallen van grensoverschrijdend gedrag. Het VST is sinds 1 januari 2021 operationeel voor tuchtprocedures die verband houden met grensoverschrijdend gedrag in de sport. Het VST werkt sportclub- en sportbondoverschrijdend. Tuchtklachten kunnen ingediend worden hetzij door een bij het VST aangesloten sportorganisatie, hetzij door individuen (ongeacht of ze lid zijn van de betrokken sportorganisatie), om zwaarwichtige redenen en op voorwaarde dat de betrokken sportorganisatie aangesloten is bij het VST. Het VST is dus onder meer belast met tuchtprocedures over grensoverschrijdend gedrag in eerste aanleg en in hoger beroep, voor zover de statuten of reglementen van een bij het VST aangesloten sportorganisatie daarin voorzien. Het richt daarvoor een onderzoeksinstantie op, alsook een tuchtkamer en een tuchtkamer hoger beroep. Het bovenstaande staat bemiddeling niet in de weg. De uitspraken in tuchtdossiers worden dus niet gedaan door het VST zelf, maar door de rechtsprekende tuchtcolleges, namelijk de tuchtkamer of de tuchtkamer hoger beroep. De tuchtkamer behandelt een tuchtrechtelijke zaak die conform het tuchtreglement is ingesteld en doet uitspraak in eerste aanleg. Voor zover het reglement van de sportorganisatie daarin voorziet, behandelt de tuchtkamer het hoger beroep dat is ingesteld tegen een beslissing die in eerste aanleg is genomen over grensoverschrijdend gedrag en doet ze uitspraak in hoger beroep. De mogelijke sancties die kunnen worden opgelegd bij het VST, staan opgesomd in het tuchtreglement van de betrokken sportorganisatie. Het kan onder meer gaan om een berisping, een tijdelijk verbod om deel te nemen aan activiteiten, een tijdelijk verbod om functies in de organisatie waar te nemen, de schorsing van het lidmaatschap of de definitieve uitsluiting.³⁹ Een vergelijkbare aanpak kan volgens de indieners van dit voorstel van resolutie mutatis mutandis ook toegepast worden op gevallen van het opleggen van censuur of grensoverschrijdend gedrag in het hoger onderwijs.

Ten slotte eisen de indieners van de Vlaamse Regering dat ze de hogeronderwijsinstellingen en vertegenwoordigende organen van die instellingen sanctionerend doet optreden tegen aan de instelling verbonden of erkende verenigingen van personeel en/of studenten die andere, soortgelijke verenigingen het recht op vereniging, samenkomst of spreken ontzeggen, verhinderen of boycotten gedurende de eigen activiteiten van de laatstgenoemde verenigingen, en sneller over doet gaan tot een schorsingsprocedure van die verenigingen en studenten als ze censuur opleggen of uitlokken.

8. Besluit

Ter conclusie roepen de indieners van dit voorstel van resolutie de Vlaamse Regering dus op om samen met de hogeronderwijsinstellingen met behulp van de initiatieven in dit voorstel de vinger aan de pols te houden in deze kwestie. De cancelcultuur die in Europa, en dus ook in Vlaanderen, aan een opmars bezig is, moet zeker bestreden worden. De academische vrijheid moet gegarandeerd kunnen blijven. Dat betekent dat iedereen kritische vragen over alle denkbare onderwerpen moet kunnen blijven stellen, ook als ze (volgens wokeactivisten) rechts of conservatief geïnspireerd zijn, zonder dat een bepaald deel van het academisch personeel

³⁸ Zie daarover ook het verslag en de conclusies van de hoorzitting over grensoverschrijdend gedrag in het hoger onderwijs, die op 24 november 2022 in de commissie voor Onderwijs werd gehouden (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1534-1) (<https://www.vlaamsparlament.be/nl/parlementaire-documenten/gedachtewisselingen-hoorzittingen/1681666>).

³⁹ 'Procedurereglement Vlaams Sporttribunaal, Grensoverschrijdend gedrag', versie 1, januari 2023 (<https://www.vlaamssporttribunaal.be/wp-content/uploads/2023/01/Procedurereglement-grensoverschrijdend-gedrag-1-januari-2023.pdf>).

daardoor geïntimideerd wordt door hun collega's en zonder dat studenten worden gekortwiekt in het vormen van een eigen, kritische mening.

Het is van essentieel belang dat de Vlaamse overheid, dus zowel het Vlaams Parlement als de Vlaamse Regering, waakt over de vrijheid van meningsuiting en het vrije academische onderricht en onderzoek aan de Vlaamse hogeronderwijsinstellingen. Censuur, de cancelcultuur en het bestraffen van meningen zijn zaken die niet toegestaan mogen worden. De indieners van dit voorstel van resolutie pleiten zeker niet voor het bestrijden van censuur met censuur. De genoemde initiatieven, zoals de invoering van een Vlaams charter en het instellen van een objectief en onafhankelijk onderzoek naar de diversiteit aan meningen in de hogeronderwijsinstellingen, zijn initiatieven die gericht zijn op het hooghouden van een correcte en rechtvaardige wetenschappelijke en deontologische houding aan de universiteiten en hogescholen. Monitoren of er wel degelijk voldoende pluralisme aanwezig is in het hoger onderwijs, heeft enkel en alleen de bedoeling en de opportuniteit om de kwaliteit van het vrije wetenschappelijke onderzoek en het vrije onderricht als aanscherping van de kritische en genuanceerde geest bij toekomstige academici en breder genomen burgers van de Vlaamse samenleving in de hogeronderwijsinstellingen te bevorderen. Als er zich op dat vlak problemen zouden voordoen, kan er aan de alarmbel getrokken worden en kan er, zo nodig, sneller en beter ingegrepen worden.

Universiteiten, hogescholen en andere instellingen van het hoger onderwijs moeten op zoek blijven gaan naar de waarheid. Dat is helaas onmogelijk als daar een toxische (woke of linkse) ideologische monocultuur heerst. De Vlaamse overheid heeft dan ook de plicht om erover te waken dat de verschillende meningen aan bod kunnen blijven komen. Want als dat niet meer lukt, falen de universiteiten, hogescholen en andere hogeronderwijsinstellingen in hun basisopdracht, en dat zou bijzonder nefast zijn voor de Vlaamse gemeenschap en democratie. De belangrijkste diversiteit die van opinies mag niet worden geofferd onder het mom van (een doorgedreven) inclusie en politieke correctheid.

Kristof SLAGMULDER
Roosmarijn BECKERS
Jan LAEREMANS
Filip BRUSSELMANS
Chris JANSSENS

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op:
  - 1° artikel 18 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM) en artikel 9 van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM), die de vrijheid van geweten en gedachte waarborgen;
  - 2° artikel 19 van de UVRM, artikel 10 van het EVRM, en artikel 19 en 25 van de Belgische Grondwet, die de vrijheid van meningsuiting waarborgen;
  - 3° artikel 20 van de UVRM, artikel 11 van het EVRM en artikel 27 van de Belgische Grondwet, die de vrijheid van vereniging waarborgen;
  - 4° de autonomie van de Vlaamse hogeronderwijsinstellingen, die blijkt uit diverse bepalingen van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013 en het bijzonder decreet van 26 juni 1991 betreffende de Universiteit Gent en het Universitair Centrum Antwerpen;
  - 5° het toezicht van de regeringscommissen op de naleving van de wetgeving door besturen van hogescholen, universiteiten of andere entiteiten die tot het hoger onderwijs behoren;
  - 6° de financiering en subsidiëring van het onderricht en een deel van het onderzoek. Onderricht en onderzoek worden in het merendeel van de Vlaamse hogeronderwijsinstellingen bekostigd door de Vlaamse Gemeenschap, volgens onder meer de reglementeringen die zijn vastgelegd in deel 3 van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013;
- overwegende dat:
  - 1° de autonome beoefening van de wetenschappen, en dus het vrije onderricht, het vrije onderzoek en het vrijuit kunnen spreken, essentiële kenmerken zijn van universiteiten en hogescholen;
  - 2° Vlaamse universiteiten als kenniscentra en vrijplaatsen van vrij onderricht en onderzoek historisch gezien altijd een belangrijke rol hebben gespeeld en internationale weerklank hebben gehad in het bevorderen van dat vrije onderricht en onderzoek;
  - 3° een wisselwerking van woord en wederwoord, en dus een confrontatie van visies en ideeën, net de basis vormen van wetenschappelijk onderzoek, en van wetenschappelijke en maatschappelijke vooruitgang, en een wetenschappelijke en maatschappelijke 'pensée unique' het wetenschappelijke en publieke debat verschaalt en een samenleving net verlamt;
  - 4° de woke-ideologie stevig grond heeft gekregen in buitenlandse hogeronderwijsinstellingen en daar leidt tot verscheidene excessen die het academische veld onwaardig zijn, zoals het opleggen van censuur, het verhinderen van debatten en het ontslaan van academici van wie de mening niet overeenkomt met of enigszins afwijkt van wat volgens die ideologie politiek correct is;
  - 5° de woke-ideologie en dito vergrijpen ook in Vlaanderen alsmaar meer weerklank, navolging en dus grond krijgen aan de hogeronderwijsinstellingen, getuige enkele spraakmakende gevallen van (oproepen tot) censuur en (pogingen tot) het verhinderen van debatten;
  - 6° dergelijke (expliciete of impliciete) vormen van censuur door sociale angst en 'peer pressure' ook snel tot zelfcensuur kunnen leiden;

- 7° op geaggregeerd niveau bekeken het merendeel van het academisch personeel aan de hogeronderwijsinstellingen ideologisch gezien vooral links ingesteld is, gaande van links-liberaal, over sociaaldemocratisch tot radicaal- of extreemlinks, wat blijkt uit diverse enquêtes en onderzoeken in binnen- en buitenland. Daardoor is dus een aanzienlijk deel van het academisch personeel aanhanger van die woke-ideologie of van censuur in naam van die ideologie, of althans gemakkelijker ontvankelijk daarvoor;
  - 8° er in Vlaanderen ook al een voorval was waarbij een universiteitsrector zich beschuldigde aan wokecensuur tegenover werknemers die een privaat gesprek voerden binnen de muren van zijn universiteit;
  - 9° de vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van vereniging als fundamentele mensenrechten de autonomie van de hogeronderwijsinstellingen overstijgen;
- vraagt aan de Vlaamse Regering om:
- 1° een onafhankelijk onderzoek in te stellen naar de aanwezigheid van de woke-ideologie in de Vlaamse hogeronderwijsinstellingen en de gevolgen die dat heeft voor de zelfcensuur en (expliciet of impliciet) extern opgelegde censuur. Dat onderzoek betreft onder andere:
    - a) de mate waarin leden van het zelfstandig academisch personeel (ZAP), assisterend academisch personeel (AAP) of bijzonder academisch personeel (BAP) belemmerd worden in hun vrijheid van meningsuiting in onderzoeksgroepen, onderwijscommissies en andere overlegorganen;
    - b) de mate waarin bepaalde onderwerpen niet meer publiekelijk kunnen worden besproken op de universiteit, hogeschool of instelling en dus worden verdrongen naar de private sfeer;
    - c) een bevraging van academici, waarin onderzocht wordt voor welke delen van hun onderzoek ze een zekere terughoudendheid aan de dag leggen om ze publiek te bespreken, hetzij aan de hogeronderwijsinstelling, hetzij in het externe publieke debat;
  - 2° deze thematiek en problematiek structureel te bespreken in de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) en de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA), bij dat overleg samen met de universiteiten, hogescholen en andere hogeronderwijsinstellingen afspraken te maken over manieren om wokecensuur preventief tegen te gaan, en een gezamenlijk Vlaams charter op te stellen ter vrijwaring van de vrije meningsuiting en het vrije onderzoek aan de Vlaamse hogeronderwijsinstellingen;
  - 3° universiteitsrectoren, hogeschooldirecties en andere hoofden van instellingen in het hoger onderwijs ertoe aan te zetten de bepalingen uit dat Vlaams charter expliciet na te leven in naam van de vrije meningsuiting, het vrije onderricht en het vrije onderzoek, die eigen zijn aan een academische instelling;
  - 4° de regeringscommissarissen de opdracht te geven om structureel aandacht te hebben voor de invloed van de woke-ideologie en vormen van censuur die daaruit voortvloeien, te monitoren en onmiddellijk te melden aan de Vlaamse overheid;
  - 5° universiteitsrectoren, hogeschooldirecties of andere hoofden van instellingen in het hoger onderwijs die censuur uitoefenen op een of meer leden van hun academische gemeenschap, of die censuur die uitgeoefend wordt door leden van die academische gemeenschap waarvan zij aan het hoofd staan, onbestraft toelaten, onmiddellijk ter verantwoording te laten roepen;
  - 6° werkzaamheden op te starten ter verkenning van de oprichting van een instellingsoverschrijdende tuchtcommissie die sanctionerend kan optreden in gevallen waarbij zelfstandig academisch personeel, assisterend academisch personeel, bijzonder academisch personeel of ingeschreven studenten censuur zouden opleggen aan collega's, leidinggevenden, ondergeschikten, studenten of derden die betrokken zijn bij hun academische opdracht;

- 7° universiteitsrectoren, hogeschooldirecties en andere hoofden van instellingen in het hoger onderwijs ertoe aan te zetten om het recht op vereniging van aan de instelling verbonden of erkende verenigingen van personeel en/of studenten te allen tijde te vrijwaren. Ze moeten toezien op de veiligheid tijdens die activiteiten als die in het gedrang zou komen door dreigingen en/of geweldplegingen vanuit andere aan de instelling verbonden of erkende verenigingen, niet-erkende verenigingen of individuen, en moeten zo nodig tijdig preventief de politionele diensten inschakelen;
- 8° hogeronderwijsinstellingen en vertegenwoordigende organen in die instellingen sanctionerend te doen optreden tegen aan de instelling verbonden of erkende verenigingen van personeel en/of studenten die andere soortgelijke verenigingen het recht op vereniging, samenkomst of spreken ontzeggen, verhinderen of boycotten gedurende de eigen activiteiten van de laatstgenoemde verenigingen en sneller over te gaan tot een schorsingsprocedure van verenigingen en studenten die censuur opleggen of uitlokken;
- 9° hogeronderwijsinstellingen aan te moedigen om werk te maken van een diversere personeelssamenstelling onder het zelfstandig academisch personeel, assisterend academisch personeel en bijzonder academisch personeel, wat hun wetenschappelijke standpunten in het desbetreffende wetenschapsdomein betreft en hun maatschappelijke en ideologische standpunten, om op die manier de botsing van ideeën in het wetenschappelijk onderricht en onderzoek te bevorderen, en het risico op een vastgeroeste wetenschappelijke en maatschappelijke pensée unique te vermijden.

Kristof SLAGMULDER
Roosmarijn BECKERS
Jan LAEREMANS
Filip BRUSSELMANS
Chris JANSSENS